

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

54 212 02 Egyházzene II. Kántor-énekvezető szakmairány

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

Az A) vizsgafeladat megnevezése: Szolfézs

A vizsgafeladat időtartama: 10 perc

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 5%

A B) vizsgafeladat megnevezése: Zeneelmélet

A vizsgafeladat időtartama: 10 perc

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 5%

A C) vizsgafeladat megnevezése: Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

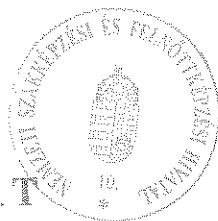
A vizsgafeladat időtartama: 20 perc

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 20%

A szóbeli vizsgatevékenység időtartama: 40 perc

A szóbeli vizsgatevékenység értékelési súlyaránya: 30%

A 315/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételét a 000025/2017 – 5520 számon kiadom.

MÁSOLAT

Az eredeti okirattal mindenben megegyező hiteles másolat.

2017

Jóváhagyta:

Borosán Beáta
főosztályvezető-helyettes

NEMZETI SZAKKÉPZÉSI ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI HIVATAL

Érvényes: 2017 03. 24-től

A) vizsgafeladat megnevezése: Szolfézs

A vizsgafeladat ismertetése: Lapról olvasás, kamaraéneklés, zongora (hangszer) kíséretes éneklés

Az A) tételek három kérdéscsoportot tartalmaznak: lapról olvasás, kamaraéneklés, zongorakíséretes éneklés.

- Az A/I. típusú példák a növendék lapról olvasási készségét mérik fel; hogyan képes első látásra egy ismeretlen zeneműben tájékozódni, ösztönösen felismerni az esetleges modulációs kitéréseket és mennyire képes az elemi zenei formálásra.
- Az A/II. típusú példák néhány perces előkészület után két vagy akár több énekes egymáshoz való alkalmazkodási képességére derítenek fényt (a fenti feladatokon túl), saját énekesi-zenei feladatának a teljes zenei szövetben való felismerésére és hangerőben, tempóban, valamint az esetleges hibák azonnali javításában az ilyenkor szükséges korrekciós hajlamra.

B) vizsgafeladat megnevezése: Zeneelmélet

A vizsgafeladat ismertetése: Akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján, zenemű harmóniai, formai elemzése

A B) tételek két kérdéscsoportot tartalmaznak: akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján, vagy szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott foksorszámok alapján; adott zenemű harmóniai-formai elemzése.

(Mind az összhangzattanpéldák, mind a kétszólamú szemelvények szabadon választhatók a pluszként adott anyagból is, a vizsgáztató tanár belátása szerint!)

- A B/I. típusú példánál először diktálás alapján számozott basszus zongorán való megszólaltatása a feladat, azután pedig a két szólamban leírt zeneműrészekben a számozással jelölt pontokon a két szólam teljes akkorddá való kiegészítése.
- A B/II. típusú példánál kottamellékletben megadott zeneműrészlet minél kimerítőbb harmóniai és formatani elemzése a cél.

C) vizsgafeladat megnevezése: Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

A vizsgafeladat ismertetése: Az énekek megszólaltatása és elemzése, zenetörténeti háttérének ismertetése az adott szakképesítés és a szakmairánynak megfelelő kerettanterv alapján

A C) tételek három elméleti kérdéscsoportot tartalmaznak: gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom.

- A C/I. kérdések felméri a növendék tájékozottságát a gregorián ének történetében, főbb műfaj- csoportjaiban, stílusaiban

Gregorián:

- Valamennyi tételhez hozzátartozik három, a tárgyalt műfajcsoportba tartozó gregorián példa stílusos előadása fejből.
- Valamennyi tételhez hozzátartozik egy, a vizsgán kijelölt zsoltár zsoltártónuson való éneklése.
- Valamennyi tételhez hozzátartozik egy díszes gregorián tétel bemutatása kottából.

- A C/II. kérdések felméri a növendék tájékozottságát a magyar népének főbb forrásaiban, és különféle korszakaiban.
Népének:
- Valamennyi tételhez hozzátartozik három, a tárgyalt fejezetbe tartozó népének stílushű előadása fejből, a 100 memoriterből.
- Valamennyi tételhez hozzátartozik egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása. Javasoljuk Dobszay László - Németh István: A magyar népének népzenei hangfelvételeken c. 8 kazetta/CD sorozatából.
Mintaként a következő felvételeket (vagy ezekhez hasonlókat) ajánljuk – lásd a mellékletben!

- A C/III. kérdések a növendék egyházzene-történeti tájékozottságát mérik fel.
Az egyházzene-irodalom kérdések a növendék egyházzene-történeti tájékozottságát mérik fel szóbeli előadás formájában, néhány perces felkészülés után. A tételekhez nem tartozik gyakorlati feladat.

A feladatsor első részében található 1-12-ig számozott vizsgakérdéseket ki kell nyomtatni, ezek lesznek a húzótételek.

A második részben található a tanári példány, mely az értékelést segíti.

A tételsor a 27/2016. (IX. 16.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

A tételekhez a segédeszközöket a következő felsorolás szerint a vizsgaszervező biztosítja.

A) és B) vizsgafeladat Szolfézs, zeneelmélet kérdések:

- A tételben megadott zeneművek, vagy zeneműrészletek kottája (lásd a mellékletben)
- A B/II kérdéshez a Formatan vizsgákhoz kottapéldákon a megadott zeneművek kottája.
- Jól behangolt zongora.

C) vizsgafeladat Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom kérdések:

A gregorián kérdésekhez használható segédanyagok:

- Latin-magyar zsoltároskönyv (Psalterium latino-hungaricum, Bélapátfalva 1992., ISBN 963 001604 4)
- Bakócz-graduale (Graduale Strigoniense = Musicalia Danubiana 12. ed. by Janka Szendrei, Budapest, 1990) és/vagy
- Graduale Romanum (sokféle kiadásban hozzáférhető)
- Antifonale Romanum (sokféle kiadásban hozzáférhető) és/vagy
- Liber Usualis (sokféle kiadásban hozzáférhető)
- Cantus Gregorianus ex Hungaria 1-2. (LFZE Egyházzenei Kutatócsoport és a MET kiadványa 2012, Budapest)
- Nappali Zsoltároskönyv (Diurnale) (Szt. Ágoston Liturgikus Megújulási Mozgalom kiadványa 1993) vagy
- Latin-magyar nappali zsoltároskönyv az évközi időre (Szt. Ágoston Liturgikus Megújulási Mozgalom 2011)
- Latin-magyar nappali zsoltároskönyv (Premontrei Diurnale) Gödöllő 2000.

A memoriterek énekléséhez értelemszerűen nem használható segédanyag.

A népének kérdésekhez használható segédanyag: Felekezeti énekeskönyvek

- Éneklő Egyház (Szent István Társulat, Budapest, 1985)
- Református Énekeskönyv (Magyarországi Református Egyház Kiadása Budapest,)
- Evangélikus énekeskönyv (Magyar Evangélikus Egyház Sajtóosztálya Budapest, 1993.)

Az egyházzene-irodalom kérdésekhez nem használható segédanyag.

1.A) Szolfézs

1. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- Esterházy P.: Jesu, te sequar fletibus c. tételének énekszólama (Harmonia caelestis 1711 - Musicalia Danubiana 10. kötet, 210 o. - lásd a mellékletben!)

1. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- Anonymus: Dies est laetitiaie - A 3 szólamú mű szoprán és basszus, vagy mindhárom szólam (Thuz Osvát Antifonáléja; Magyar Gregorianum I., Zeneműkiadó - lásd a mellékletben!)

1. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- P. Rosseter: When Laura smiles énekszólama (Bartha D.: A zenetörténet antológiája, 65. sz. - lásd a mellékletben!)

1.B) Zeneelmélet

1. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 1.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 1.b példa (J. S. Bach: Komm süsser Tod) - lásd a mellékletben!

1. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 1. kottapélda (W. A. Mozart: B-dúr szonáta K.498a – Andante tétel) lásd a mellékletben!

1.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

1. C/I. Gregorián ének:

- A gregorián ének vázlatos története és más rítusok

A zsoltározáshoz használható: Latin-magyar zsoltároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Bakócz-graduale, vagy Graduale Romanum

1. C/II. Népének:

- Az ádventi időszak népénekei a vizsgázó felekezetének megfelelő énekeskönyv alapján
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

1. C/III. Egyházzene-irodalom:

- A korai polifónia műfajai, forrásai (9. század 2. felétől a 13. sz. közepéig)

2.A) Szolfézs

2. A/I. Szolfézs - lapról olvasás:

- Anonymus: Princeps serenissime felső énekszólama (Középkori angol carolok; Soós A. közr., 24. o. - lásd a mellékletben!)

2. A/II. Szolfézs - kamaraénekklés:

- G. P. Palestrina: Lucis creator optime - két, vagy három énekes szólam (G. P. Palestrina: Himnuszok, Soós A. közr., 45. o. - lásd a mellékletben!)

2. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés:

- C. Monteverdi: Salve Regina - énekszólam 1.-28. ütem (Musica Religiosa; Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 77. o. - lásd a mellékletben!)

2.B) Zeneelmélet

2. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 2.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 2.b példa (F. Schubert: Seligkeit) lásd a mellékletben!

2. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 2. kottapélda (W. A. Mozart: B-dúr szonáta K.498a Menuetto) lásd a mellékletben!

2.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

2. C/I. Gregorián

- A himnusz, mint gregorián műfaj (története, gregorián himnuszok az énekeskönyvekben)

2. C/II. Népének

- A karácsonyi időszak népénekei a vizsgázó felekezetének megfelelő énekeskönyv alapján
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

2. C/III. Egyházzene-irodalom

- Az Ars Nova, az izoritmikus motetta, Guillaume Machaut művei

3.A) Szolfézs

3. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- G. Dufay: Vexilla regis - szoprán szólam (G. Dufay: 15 himnusz, Szendrei J. közr., 16. o. - lásd a mellékletben!)

3. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- Anonymus (Codex Sanblasianus): Ostende nobis - tropus a Salve Reginához - a kétszólamú szakaszok összeéneklése (Das Erbe Deutscher Musik Bd. 52-53. kötet - lásd a mellékletben!)

3. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- H. Schütz: Ich will den Herren loben allezeit - a mű eleje, az első Alleluja szakasz végéig; 1-11. ütem (Kleine Geistliche Konzerte; Mezei J.- közr.: Continuo-játék és kamaraének 109. o. - lásd a mellékletben!)

3.B) Zeneelmélet

3. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 3.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 3.b példa (P. Humfrey: O Lord, my God) lásd a mellékletben!

3. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 3. kottapélda (J. Haydn: 12 Canzonetta Hob. XXVIa: 25-36) lásd a mellékletben!

3.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

3. C/I. Gregorián

- Gregorián ordináriumok

3. C/II. Népének

- A nagybőjti időszak népénekei a vizsgázó felekezetének megfelelő énekeskönyv alapján
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

3. C/III. Egyházzene-irodalom

- G. Dufay és a fauxbourdon

4.A) Szolfézs

4. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- J. Obrecht: O vos omnes - szoprán szólam (Forrai M.: 1000 év kórusa 28.-29. o. - lásd a mellékletben!)

4. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- I. Stravinsky: Ave Maria; a két felső, vagy akár több énekszólam (Boosey and Hawkes - lásd a mellékletben!)

4. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- F. Schubert: A lanthoz - énekszólam (Ádám J.: A dal mesterei II. kötet - lásd a mellékletben!)

4.B) Zeneelmélet

4. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 4.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 4.b példa (Esterházy P.: O quam pulchra) lásd a mellékletben!

4. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 4. kottapélda (J. S. Bach: Jauchzet Gott in allen Landen BWV 51) lásd a mellékletben!

4.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

4. C/I. Gregorián

- Melizmatikus gregorián műfajok a misében

4. C/II. Népének

- A húsvét–pünkösti időszak népenekei a vizsgázó felekezetének megfelelő énekeskönyv alapján
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

4. C/III. Egyházzene-irodalom

- Mise és motetta a reneszánsz középső korszakában (Johannes Ockeghem, Jacob Obrecht, Josquin Desprez művei)

5.A) Szolfézs

5. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- I. Stravinsky: Respondit Deus (Oedipus rex) - énekszólam (Boosey and Hawkes Pocket Scores, No. 651, 27-31. próbajel - lásd a mellékletben!)

5. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- G. Dufay: Conditor alme siderum - szoprán és tenor szólam (G. Dufay: 15 himnusz, Szendrei J. közr., 6. o. - lásd a mellékletben!)

5. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- A. Scarlatti: Quanto e dolce quel velen - énekszólam (Mezei J.- közr.; Continuo-játék és kamaraének 280. o. - lásd a mellékletben!)

5.B) Zeneelmélet

5. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 5.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 5.b példa (L. v. Beethoven: Ich liebe dich) lásd a mellékletben!

5. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 5. kottapélda (J. S. Bach: G-dúr francia szvit BWV 816) lásd a mellékletben!

5.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

5. C/I. Gregorián

- A recitatív gregorián műfajok

5. C/II. Népének

- A népének fogalma, helye a liturgiában, a népének és az élő néphagyomány kapcsolata
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

5. C/III. Egyházzene-irodalom

- A korai protestantizmus egyházzeneje

6.A) Szolfézs

6. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- J. S. Bach: Bist du bei mir / Ha vélem vagy - énekszólam (Kerényi M.: Énekiskola 3. kötet - lásd a mellékletben!)

6. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- J. Martini: Domine Deus - a Missa Dominicalis kétszólamú részlete (111 Bicinia - Soós A. közr., Editio Musica Budapest, 36. o. - lásd a mellékletben!)

6. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- H. Purcell: Fairest isle /Tündértáj - énekszólam (Ádám J.: A dal mesterei II. kötet 8. o. - lásd a mellékletben!)

6.B) Zeneelmélet

6. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 6.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 6.b példa (C. A. Gabler: Mailied) lásd a mellékletben!

6. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 6. kottapélda (P. Cornelius: Trauer und Trost. Op.3) lásd a mellékletben!

6.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

6. C/I. Gregorián

- Az antifóna, mint gregorián műfaj

6. C/II. Népének

- A legfontosabb magyar népénekeskönyvek áttekintése
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

6. C/III. Egyházzene-irodalom

- G. P. Palestrina vokálpolyfóniája

7.A) Szolfézs

7. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- G. Dufay: Alma redemptoris mater - felső szólama, 1.-29. ü. (Bartha D.: A zenetörténet antológiája 27. sz. – lásd a mellékletben!)

7. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- A. Grandi: Benedictus es Domine - a két énekes szólam (Codex Caioni - Musicalia Danubiana 14; v. Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 162. o. - lásd a mellékletben!)

7. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- L. v. Beethoven: Bolhadal - énekszólam (Kerényi Miklós: Énekiskola 2., 80. o. lásd - lásd a mellékletben!)

7.B) Zeneelmélet

7. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 7.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 7.b példa (J. Dowland: Now o now) lásd a mellékletben!

7. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 7. kottapélda (J. S. Bach: F-dúr angol szvit BWV 809) lásd a mellékletben!

7.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

7. C/I. Gregorián

- A responzórium breve és a responzórium prolixum

7. C/II. Népének

- Gregorián eredetű népénekek
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

7. C/III. Egyházzene-irodalom

- A többkórusos technika és művelői

8.A) Szolfézs

8. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- T. Tallis: In manus tuas - bármelyik énekszólam! (A. Schering: Geschichte der Musik in Beispielen - lásd a mellékletben!)

8. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- L. Power: Resurrexit (Regina caeli - motetta-részlet) - a két énekes szólam (Kétszólamú reneszánsz kórustételek; Soós A. közr., 45. o. - lásd a mellékletben!)

8. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- H. Schütz: Es begab sich...(Weihnachtshistorie) (Eulenburg part. No. 981, 4.-5. o.; Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének - lásd a mellékletben!)

8.B) Zeneelmélet

8. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 8.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 8.b példa (W. A. Mozart: Kis éji zene – 3. tétel) lásd a mellékletben!

8. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 8. kottapélda (J. S. Bach: C-dúr prelúdium BWV 924) lásd a mellékletben!

8.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

8. C/I. Gregorián

- A gregorián tónusok

8. C/II. Népének

- Középkori kancióból lett népénekek
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

8. C/III. Egyházzene-irodalom

- A korál szerepe Bach kantátaiban és passióiban

9.A) Szolfézs

9. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- F. Mendelssohn: Viszontlátásra - énekszólam (Ádám J.: A dal mesterei II. kötet, 116. o. - lásd a mellékletben!)

9. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- F. Liszt: Ave maris stella - a két felső (vagy több) énekszólam (Romantikus egyházi kórusművek, Kamp S. - Kovács A. közr., 37. o. - lásd a mellékletben!)

9. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- G. Frescobaldi: Se l'aura spira - énekszólam (Arie Musicali; Mezei J. közr., Continuo-játék és kamaraének 94. o. - lásd a mellékletben!)

9.B) Zeneelmélet

9. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 9.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 9.b példa (W. A. Mozart: Ravasz legényke Ámor (Cosi fan tutte) lásd a mellékletben!)

9. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 9. kottapélda (J. S. Bach: e-moll angol szvit BWV 810) lásd a mellékletben!

9.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

9. C/I. Gregorián

- Az antifonális és a rezponzoriális énekmód

9. C/II. Népének

- A reformáció korának népénekei
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

9. C/III. Egyházzene-irodalom

- A ceciliánus reform és hatása a műzenére

10.A) Szolfézs

10. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- F. Schubert: Jókedv - énekszólam (Ádám J.: A dal mesterei II., 82. o. - lásd a mellékletben!)

10. A/II. Szolfézs – kamaraénekklés

- Anonymus (Codex Sanblasianus): Ad cantus laetitiae - a kétszólamú ritmizált szakaszok összeénekklése (Das Erbe Deutscher Musik Bd. 52-53.; Bicinia Sacra, Dobszay L. közr., 26-27. o. - lásd a mellékletben!)

10. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- H. Purcell: Let not a moonborn elf (King Arthur) 13. sz., 59. o. - lásd a mellékletben!

10.B) Zeneelmélet

10. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 10.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 10.b példa (G. B. Pergolesi: Quae moerebat (Stabat mater) lásd a mellékletben!)

10. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 10. kottapélda (L. van Beethoven: Zwei leichte Sonaten Anh.5 – Romanze) lásd a mellékletben!

10.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

10. C/I. Gregorián

- Gregorián műfajok a zsolozsmában

10. C/II. Népének

- Az ellenreformáció korának népénekei
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

10. C/III. Egyházzene-irodalom

- Az angol egyházzene a 15-16. században

11.A) Szolfézs

11. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- H. Schütz: Eile mich Gott zu erretten - énekszólam (Kleine geistliche Konzerte, lásd Bartha D.: A zenetörténet antológiája 89. sz., ill. Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 102. o. - lásd a mellékletben!)

11. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- Anonymus: Benedicite Deo - a két szólam összeéneklése (Musica Britannica - Mediaeval Carols kötet, ill. Középkori angol carolok, Soós A. közr., 20. o.)

11. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- G. P. Telemann: Die grösste Kunst - énekszólam (Singe-, Spiel- und Generalbass-Übungen, No. 2, ill. Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 282. o.)

11.B) Zeneelmélet

11. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 11.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 11.b példa (A. Falconieri: Bella porta) lásd a mellékletben!

11. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 11. kottapélda (L. van Beethoven: Zwei leichte Sonaten op.49, No. 19 – Andante) lásd a mellékletben!

11.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

11. C/I. Gregorián

- A miseliturgia felépítése, énekes tételei

11. C/II. Népének

- Barokk, pietizmus, jozefinizmus
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

11. C/III. Egyházzene-irodalom

- Az oratórium műfaja a barokk korban

12.A) Szolfézs

12. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- M. Haydn: Missa tempore quadragesimae - a Kyrie tétel szoprán szólama (Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 357. o. - lásd a mellékletben!)

12. A/II. Szolfézs – kamaraénekklés

- G. Dufay: Missa Se la face ay pale - a Christe tétel két énekszólama (111 Bicinia, Soós A. közr., - Zeneműkiadó - 56. o. - lásd a mellékletben!)

12. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- G. F. Händel: Boldogság szép napja vár - énekszólam (Kerényi Miklós: Énekiskola 3., 19. o. - lásd a mellékletben!)

12.B) Zeneelmélet

12. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 12.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 12.b példa (W. A. Mozart: A-dur zongoraverseny – 2. tétel) lásd a mellékletben!

12. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 12. kottapélda (F. Schubert: Meeres Stille D.216) lásd a mellékletben!

12.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

12. C/I. Gregorián

- A zsoltosma (officium) imaórái

12. C/II. Népének

- Népénekek a 19–20. században
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

12. C/III. Egyházzene-irodalom

- Az egyházi concerto műfaja és legjelesebb művelői a barokk korban

További választható példák a tételekhez:

A) Szolfézs

13. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- J. Brahms: Népdal/ A gólya délre száll - énekszólam
(Ádám J.: A dal mesterei III. kötet - lásd a mellékletben!)

13. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- G. Dufay: Ave Regina caelorum - a háromszólamú mű szoprán és alsó (tenor) szólama (Deák-diák daloskönyv 86. o.- lásd a mellékletben!)

13. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- J. S. Bach: So oft ich meine Tabakspfeife/ Mélázva szívom
(BWV 515, Kerényi M.: Énekiskola 3. kötet) - énekszólam - lásd a mellékletben!

14. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- G. P. Palestrina: Dies sanctificatus (motetta) - bármelyik énekes szólam!
(G. P. Palestrina: Húsz motetta, Kovács A. közr., 9-10. o. - lásd a mellékletben!)

14. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- G. de Machaut: Mise - a Kyrie tétel első szakasza (1-27. ü.), szoprán és tenor szólam - lásd a mellékletben!

14. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- R. Schumann: Frühlingsgruss/ Ó jöjj, köszöntlek százszor is - énekszólam
(Ádám J.: A dal mesterei III. kötet 5. o. - lásd a mellékletben!)

15. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- G. F. Händel: He shall feed his flock (Messiás, 18. tétel) - az énekszólam belépésétől a 23. ütemig (Edition Peters Leipzig - lásd a mellékletben!)

15. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- Josquin des Prez: Agnus Dei (Missa Mater Patris) - a két énekes szólam
(111 Bicinia, Soós A. közr., 76. o. - lásd a mellékletben!)

15. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- G. F. Händel: Fra' pensieri (ária) - énekszólam, a mű elejétől az 54. ütemig
(P. Williams: Figured Bass Accompaniment; Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 320. o. - lásd a mellékletben!)

16. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- W. A. Mozart: Abendempfindung - énekszólam

(Neue Mozart-Ausgabe, - lásd a mellékletben!)

16. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- J. Ockeghem: Sicut erat anima mea (tractus versus) - két énekes szólam 1-27. ütemig
(Kétszólamú reneszánsz kórustételek, Soós A. közr., 30. o. - ld a mellékletben!)

16. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- J. B. Lully: Je languis nuit et jour (Le Bourgeois gentilhomme) - énekszólam
(Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének, 179. o.)

17. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- G. de Machaut: O livoris feritas (motet) - szoprán szólam 1-25. ü.
(Polyphonic Music of the Fourteenth Century II. kötet - lásd a mellékletben!)

17. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- C. Monteverdi: O beatae viae - két énekes szólam (Musica Religiosa;
C. Monteverdi: Concerti Ecclesiastici, Soós A. közr., 40. o., - lásd a mellékletben!)

17. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- F. Mendelssohn: Szívek, mikor elválnak - énekszólam
(Sík-Szabados: Énekiskola 1. kötet, 5. o., - lásd a mellékletben!)

18. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- J. Ockeghem: Alma redemptoris mater (motetta) - felső szólam 1.-34. ü.
(Bartha D.: A zenetörténet antológiája 54-55. o. - lásd a mellékletben!)

18. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- L. Viadana: Salve Regina - két énekes szólam (Centi Concerti Ecclesiastici;
Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 87. o., - lásd a mellékletben!)

18. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- H. Purcell: Now that the sun (An evening hymn) énekszólam 1-64. ü.
(Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 240. o., lásd a mellékletben!)

19. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- C. Monteverdi: Ave maris stella (Vespro delle B. M. V.) 1. vagy 2. strófa
(C. Monteverdi összkiadás - lásd a mellékletben!)

19. A/II. Szolfézs – kamaraénekklés

- Barta G.: Nun freut euch..., Ach Gott..., Herr Christ...
(Korálmotették két szólamra) – bármelyik tétel két énekes szólama
(Barta G.: Egyházi kórusművek 76. o. lásd mellékletben!)

19. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- R. Schumann: Im wunderschönen Monat Mai
(Dichterliebe - Edition Peters, Schumann Lieder I. kötet, - lásd a mellékletben!)

20. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- Bartók B.: Kánon - felső, vagy alsó énekszólam
(Bartók B.: Egyzeneműkarok - lásd a mellékletben!)

20. A/II. Szolfézs – kamaraénekklés

- Anonymus: Sanctus omnes unanimiter
(Patai Graduale - Magyar Gregorianum 15. o. - lásd a mellékletben!)

20. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- A. Caldara: Come raggio di sol/ Fényben fürdik a táj
(Ádám J.: A dal mesterei I. kötet 22. oldal - lásd a mellékletben!)

További választható példák a tételekhez:

B) Zeneelmélet

13. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 13.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 13.b példa (W. A. Mozart: Canzonetta (Don Giovanni) - lásd a mellékletben!

13. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 13. kottapélda (F. Schubert: 6 Moments musicaux D.780) - lásd a mellékletben!

14. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 14.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 14.b példa (J. S. Bach: O Jesulein süß) - lásd a mellékletben!

14. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 14. kottapélda (W. A. Mozart: Adagio für Glasharmonika K.356/617a) - lásd a mellékletben!

15. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 15.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 15.b példa (Esterházy P.: Jesu dulcedo) - lásd a mellékletben!

15. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 15. kottapélda (R. Schumann: Bunte Blätter op.99) - lásd a mellékletben!

16. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 16.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 16.b példa (Bach: Polonaise (h-moll szvit) - lásd a mellékletben!)

16. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 16. kottapélda (Chopin: Preludes op.28) - lásd a mellékletben!

17. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 17.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 17.b példa (H. Purcell: Dido búcsúja) - lásd a mellékletben!

17. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 17. kottapélda (P. I. Csajkovszkij: Gyermekalbum op.39) - lásd a mellékletben!

18. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 18.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 18.b példa (J. S. Bach: Mért nem jó el...) - lásd a mellékletben!

18. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 18. kottapélda (W. A. Mozart: C-dúr szonáta K.545 – Rondo tétel) - lásd a mellékletben!

19. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 19.a példa - lásd a mellékletben! (Esterházy P.: Jesum ardentibus) - lásd a mellékletben!

19. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 19. kottapélda (C. Ph. E. Bach: h-moll szonáta Wq 55) - lásd a mellékletben!

20. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 20.a példa - lásd a mellékletben!

- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott foksámok alapján: 20.b példa (Esterházy P. : O Jesu delectabilis) - lásd a mellékletben!

20. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 20. kottapélda (D. Scarlatti: Essercizio K.1) - lásd a mellékletben!

C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

C/III. Egyházzene-irodalom - Egyházi zene a klasszikában

C/III: Egyházzene-irodalom - A XX. század egyházi zenéje

AZ ÉRTÉKEKELÉS SZEMPONTJAI

Tanári példány

1.A) Szolfézs

1. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- Esterházy P.: Jesu, te sequar fletibus c. tételének énekszólama (Harmonia caelestis 1711 - Musicalia Danubiana 10. kötet, 210 o. - lásd a mellékletben!)

1. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- Anonymus: Dies est laetitiae - A 3 szólamú mű szoprán és basszus, vagy mindhárom szólam (Thuz Osvát Antifonáléja; Magyar Gregorianum I., Zeneműkiadó - lásd a mellékletben!)

1. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- P. Rosseter: When Laura smiles énekszólama (Bartha D.: A zenetörténet antológiája 101. o. - lásd a mellékletben!)

1.B) Zeneelmélet

1. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- fokszámozott mintapélda zongorázása: 1.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 1.b példa (J. S. Bach: Komm süßer Tod)- lásd a mellékletben!

1. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 1. kottapélda (W. A. Mozart: B-dúr szonáta K.498a – Andante tétel) lásd a mellékletben!

1.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

1. C/I. Gregorián ének:

- A gregorián ének vázlatos története és más rítusok

A zsoltározáshoz használható: Latin-magyar zsoltároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Bakócz-graduale, vagy Graduale Romanum

Kulcsszavak, fogalmak:

- A zsidó liturgikus énekgyakorlat (templomi és zsinagógiai istentisztelet), valamint a gregoriánnal párhuzamosan élő keleti és nyugati keresztény liturgikus énekhagyományok, rítusok
- A gregorián ének története az egyes műfajok kialakulásával együtt: a vértanúk kora (1-4. század), az egyházatyák kora (4-7. század), Európa megkeresztelkedésének kora (7-11. század), a gótikus katedrálisok kora (12-15. század), a tridenti zsinattól a 20. századig.
- A tételhez tartozó memoriter anyag: S'ma Jiszroel, Alma Redemptoris Mater

Regina coelorum

- Zsoltározás szövegből: A 146. zsoltár éneklése magyarul, 7.A zsoltártónuson.
- Díszes gregorián tétel éneklése kottából: Exsurge – introitus (Bakócz-graduále, vagy Graduale Romanum)

1. C/II. Népének:

- Az ádventi időszak népénekei a vizsgázó felekezetének megfelelő énekeskönyv alapján:

Katolikus: ÉE: 1-22

Református: R: 301-313

Evangélikus: E: 131- 149

- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushú előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

1. C/III. Egyházzene-irodalom:

- A korai polifónia műfajai, forrásai (9. század 2. felétől- a 13. sz. közepéig)

Kulcsszavak, fogalmak:

- Organum (párhuzamos, szabad, melizmatikus)
- A szólamok száma, összhangzása.
- Az egyes műfajok kapcsolata a liturgiával.
- Előadásmód
- A Notre Dame-i iskola és zeneszerzői (Leoninus, Perotinus)
- Fogalmak: szólamcsere (Stimmtausch), conductus, discantus, clausula, motet
- Források: Musica Enchiriadis, Arezzo-i Guido traktátusa, St. Martial, Codex Calixtinus, Magnus Liber Organi

2.A) Szolfézs

2. A/I. Szolfézs - lapról olvasás:

- Anonymus: Princeps serenissime felső énekszólama
(Középkori angol carolok; Soós A. közr., 24. o. - lásd a mellékletben!)

2. A/II. Szolfézs - kamaraéneklés:

- G. P. Palestrina: Lucis creator optime - két, vagy három énekes szólam
(G. P. Palestrina: Himnuszok, Soós A. közr., 45. o. - lásd a mellékletben!)

2. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés:

- C. Monteverdi: Salve Regina - énekszólam 1.-28. ütem (Musica Religiosa; Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 77. o. - lásd a mellékletben!)

2.B) Zeneelmélet

2. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 2.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 2.b példa
(F. Schubert: Seligkeit) lásd a mellékletben!

2. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 2. kottapélda (W. A. Mozart: B-dúr szonáta K.498a) lásd a mellékletben!

2.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

2. C/I. Gregorián

- A himnusz, mint gregorián műfaj (története, gregorián himnuszok az énekeskönyvekben)

A zsolnározáshoz használható: Latin-magyar zsolnároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Bakócz-graduale, vagy Graduale Romanum

Kulcsszavak, fogalmak:

- a klasszikus gregorián egyetlen verses, költött szövegű műfaja
- liturgikus helye: zsolnázmában- kis órákban a óra elején, nagy órákban a canticum előtt
- története: 4. században Szent Ambrus vezette be, egyben ő az első himnuszköltő
- ambrozián himnuszok az 5-7. században
- az európai himnuszok törzsanyaga a 7-8. században (Veni Creator Spiritus, Vexilla regis...)
- Az ambrozián himnusz versformája
- Újabb himnuszok a középkor végéig
- antik versformákban írt himnuszok (pl. szaffikum: Ut queant laxis)
- Gregorián himnuszok az énekeskönyvekben

- A tételhez tartozó memoriter anyag: két gregorián himnusz (pl. Veni, Redemptor gentium, Veni Creator Spiritus), valamint a Regina caeli antifona
- Zsoltározás szövegből: A 109. zsoltár éneklése magyarul, 1.G zsoltártónuson.
- Díszes gregorián tétel éneklése kottából: Qui manducat – communio (Bakócz-graduale vagy Graduale Romanum)

2. C/II. Népének

- A karácsonyi időszak népénekei a vizsgázó felekezetének megfelelő énekeskönyv alapján
Katolikus: ÉE: 23-61
Református: R: 314-329
Evangélikus: E: 150- 173
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

2. C/III. Egyházzene-irodalom

- Az Ars Nova, az izoritmikus motetta, Guillaume Machaut művei

Kulcsszavak, fogalmak:

- Philipp de Vitry traktátusa
- a menzurális hangjegyírás fejlődése
- a korszak fő műfaja az izoritmikus motetta (color és talea)
- a mise (ordinárium) -ciklus kialakulása
- G. Machaut mise-ciklusa
- Machaut más művei

3.A) Szolfézs

3. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- G. Dufay: Vexilla regis - szoprán szólam
(G. Dufay: 15 himnusz, Szendrei J. közr., 16. o. - lásd a mellékletben!)

3. A/II. Szolfézs – kamaraénekítés

- Anonymus (Codex Sanblasianus): Ostende nobis - tropus a Salve Reginához - a kétszólamú szakaszok összeénekítése (Das Erbe Deutscher Musik Bd. 52-53. kötet - lásd a mellékletben!)

3. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- H. Schütz: Ich will den Herren loben allezeit - a mű eleje, az első Alleluja szakasz végéig; 1-11. ütem (Kleine Geistliche Konzerte; Mezei J.- közr.: Continuo-játék és kamaraének 109. o. - lásd a mellékletben!)

3.B) Zeneelmélet

3. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 3.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 3.b példa (P. Humfrey: O Lord, my God) lásd a mellékletben!

3. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 3. kottapélda (J. Haydn: 12 Canzonetta Hob. XXVIa: 25-36) lásd a mellékletben!

3.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

3. C/I. Gregorián

- Gregorián ordináriumok

A zoltározáshoz használható: Latin-magyar zoltároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Bakócz-graduale, vagy Graduale Romanum

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az ordinárium a mise állandó tételeinek együttese
- Az ősegyházban nemcsak a szöveg, de a dallam is állandó volt (a mai Missa mundi)
- Az ősi ordináriumban a dallam az imatónusok szöveghez rögzült változata
- Az ordinárium-tételek műfaj történeti szempontból: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei, Pater noster- zenei elemzésük
- Dallamos mise-ordináriumok:
- 8-9. századtól: már nem a régi imádságtónust használják, hanem inkább szélesen áradó dallamokat írnak.
- Kilépnek a 8 tónus rendszeréből
- A tételhez tartozó memoriter: 'Missa mundi' (Kyrie, Gloria, Sanctus, Agnus Dei)

'Missa de Angelis' (Kyrie, Gloria, Sanctus, Agnus), vagy 'Missa de Beata' (Kyrie, Gloria, Sanctus, Agnus), valamint a III. Credo

- Zsoltározás szövegből: A 110. zsoltár éneklése magyarul, 2. zsoltártónuson.
- Díszes gregorián tétel éneklése kottából: Alleluja Vidimus stellam (Bakócz-graduale, vagy Graduale Romanum)

3. C/II. Népének

- A nagybőjti időszak népénekei a vizsgázó felekezetének megfelelő énekeskönyv alapján
Katolikus: ÉE: 62-95
Református: R: 330-345
Evangélikus: E: 188- 212
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushú előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

3. C/III. Egyházzene-irodalom

- G. Dufay és a fauxbourdon

Kulcsszavak, fogalmak:

- Dufay életpályája
- A fauxbourdon technika improvizált és komponált formája
- Kompozíciók fauxbourdon technikával (Dufay himnuszai)
- Dufay mise-ciklusai (gregorián és világi cantus firmusra)
- Dufay motettái (izoritmikus és discantus szerkezet)
- Fogalmak: chanson-mise, tenormise

4.A) Szolfézs

4. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- J. Obrecht: O vos omnes - szoprán szólam
(Forrai M.: 1000 év kórusa 28.-29. o. - lásd a mellékletben!)

4. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- I. Stravinsky: Ave Maria a két felső, vagy akár több énekszólam
(Boosey and Hawkes - lásd a mellékletben!)

4. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- F. Schubert: A lanthoz - énekszólam
(Ádám J.: A dal mesterei II. kötet - lásd a mellékletben!)

4.B) Zeneelmélet

4. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 4.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 4.b példa
(Esterházy P.: O quam pulchra) lásd a mellékletben!

4. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 4. kottapélda (J. S. Bach: Jauchzet Gott in allen Landen BWV 51) lásd a mellékletben!

4.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

4. C/I. Gregorián

- Melizmatikus gregorián műfajok a misében

A zsoltározáshoz használható: Latin-magyar zsoltároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Bakócz-graduale, vagy Graduale Romanum vagy Liber Usualis

Kulcsszavak, fogalmak:

- A melizmatikus éneklés jelentése
- Melizmatikus mise-tételek:
- **graduale** – az első olvasmányközi ének, az ambórol éneklés az énekes, zsoltárból veszi a szövegét, a melizmatikának nyelvtani tagoló szerepe van (interpunkciós melizma)
- **traktus** – díszes szólózsoltározás, felismerhető benne a zsoltárrecitáció, de ezt körbeveszik a kisebb-nagyobb hangcsoportok, a versek végén sokhangú melizmacsoportok, a nagybőjti időben az alleluját helyettesíti, kétféle dallam létezik (egy 2. és egy 8. tónusú).
- **alleluja** – olvasmányközi dicsérő ének az evangélium előtt, ószövetségi felkiáltás (Dicsérjétek Jahvét!) intonációval és jubilussal, nagybőjt kivételével minden vasár-

és ünnepnapon, eleinte 4 dallam, melynek verzusa a liturgikus nap szerint változott, később a középkor végéig az alleluja-készlet jelentősen bővült. Szekvencia kapcsolódhat hozzá.

- **offertorium** - a mise felajánlási cselekményét kísérő ének, szövege zsoltár, vagy más szentírási hely, sokszor több helyről összeszerkesztett szöveg, rezponzoriális beosztású: főrészes két részes, melyből a második a repetenda, 2-3 szólóverzus után a repetenda ismétlődik, 12-13. századtól a verseket elhagyták, a klasszikus gregorián legvirtuózabb műfaja
- A tételhez tartozó memoriter: három melizmatikus Alleluja-refrén, egyikük verzussal (magyarul)
- Zsoltározás szövegből: Az 111. zsoltár éneklése magyarul, 3. zsoltártónuson.
- Díszes gregorián tétel éneklése kottából: Omnis terra – introitus (Bakócz-graduale vagy Graduale Romanum vagy Liber Usualis)

4. C/II. Népének

- A húsvét–pünkösti időszak népénekei a vizsgázó felekezetének megfelelő énekeskönyv alapján
Katolikus: ÉE: 96-129
Református: R: 347-361 és 368-377
Evangélikus: E: 213- 246
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

4. C/III. Egyházzene-irodalom

- Mise és motetta a reneszánsz középső korszakában (Johannes Ockeghem, Jacob Obrecht, Josquin Desprez művei)

Kulcsszavak, fogalmak:

- A három szerző életének összehasonlítása
- A cantus firmus feldolgozásának különféle technikái
- A kórushangzás kitágulása
- A tiszta zenei formaalkotás előtérbe kerülése
- A kottanyomtatás feltalálása (segít a művek gyors elterjedésében)
- Fogalmak: gregorián és világi cantus firmus, paródia-mise, parafrázis-mise, szabad mise, imitációs motetta

5.A) Szolfézs

5. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- I. Stravinsky: Respondit Deus (Oedipus rex) - énekszólam (Boosey and Hawkes Pocket Scores, No. 651, 27-31. próbajel - lásd a mellékletben!)

5. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- G. Dufay: Conditor alme siderum - szoprán és tenor szólam (G. Dufay: 15 himnusz, Szendrei J. közr., 6. o. - lásd a mellékletben!)

5. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- A. Scarlatti: Quanto e dolce quel velen - énekszólam (Mezei J.- közr.; Continuo-játék és kamaraének 280. o. - lásd a mellékletben!)

5.B) Zeneelmélet

5. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 5.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 5.b példa (L. van Beethoven: Ich liebe dich) lásd a mellékletben!

5. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 5. kottapélda (J. S. Bach: G-dúr francia szvit BWV 816) lásd a mellékletben!

5.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

5. C/I. Gregorián

- A recitatív gregorián műfajok

A zoltározáshoz használható: Latin-magyar zoltároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Antiphonale Romanum vagy Liber Usualis

Kulcsszavak, fogalmak:

- A recitáció lényege: a szöveg szabályozza a zenei formát és dallamot.
- A recitáció minden archaikus zenében alapvető (lásd népszokások, keleti rítusok)
- A liturgiában a szent szövegek hordozója. Forma-részei: inicium – tuba (tenor) - flexa-metrum-punctum.
- **Olvasmány-recitációk:** a liturgiában elhangzó bibliai szakaszok - misében az ószövetségi olvasmány, a szentlecke, evangélium, zsolozsmában a lectiók, capitulum. Vannak önállóvá vált, általában díszesebb, dallamosabb recitatív műfajok: passió, lamentáció
- **Ima-tónusok:** a pap, vagy a közösség által mondott könyörgések, párbeszédtek tartoznak ide (könyörgések, prefáció, verzikulus, litánia). Önálló imádság-tónusok: Exsultet (a húsvét meghirdetése).
- **Zsoltár-recitációk:** a zsoltár művészi próza, ált. két (egymást kiegészítő) félver-

áll, a zsoltárok teszik ki a zsolozsma túlnyomó részét. Tónusokon énekeljük.

- A zsoltáréneklés módjai: antifonális, rezponzoriális és szólózsoltározás.
- A tételhez tartozó memoriter: A Magnificat magyarul, tetszőleges zsoltártónuson, Introitus-zsoltározás: doxológia latinul egy másik zsoltártónuson, Salve Regina
- Zsoltározás szövegből: A Magnificat díszesebb (soronként iníciummal ellátott) megszólaltatása latinul, tetszőleges tónusban
- Mérsékelt melizmatikus gregorián tétel éneklése **kottából**: Christus natus est – invitatorium (Magyar Gregorianum I., vagy Antifonale Romanum vagy Liber Usualis)

5. C/II. Népének

- A népének fogalma, helye a liturgiában, a népének és az élő néphagyomány kapcsolata
- Az énekek korának meghatározása, stílustömbökbe való elhelyezése, liturgikus alkalmazása, adott esetben zenei elemzése
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

Kulcsszavak, fogalmak:

- A népének fogalmának alakulása az ezredfordulótól napjainkig
- Nép által énekelt ének
- Anyanyelvű ének
- Strófikus ének
- Templomi ének
- A népének jelentősége
- A népének nemzeti jellege
- A népének népi jellege
- A népének zenei értéke
- A népének liturgiai értéke
- A tételhez tartozó memoriterek: három különböző eredetű, tetszőlegesen kiválasztott népének stílushű előadása

5. C/III. Egyházzene-irodalom

- A korai protestantizmus egyházzeneje

Kulcsszavak, fogalmak:

- Luther és Kálvin állásfoglalása az egyházi zenéről
- A protestáns egyházak énekrepertoárja
- Német mise, korálok, evangélikus énekeskönyvek, korálmotetta, Johann Walther művei, J. H. Schein: Cantional
- Gyülekezeti ének, genfi zsoltár
- Az énekek feldolgozásai, műfajok, feldolgozásmódok
- Claude Goudimel zsoltárfeldolgozásai

6.A) Szolfézs

6. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- J. S. Bach: Bist du bei mir / Ha vélem vagy - énekszólam
(Kerényi M.: Énekiskola 3. kötet - lásd a mellékletben!)

6. A/II. Szolfézs – kamaraénekklés

- J. Martini: Domine Deus - a Missa Dominicalis kétszólamú részlete
(111 Bicinia - Soós A. közr., Editio Musica Budapest, 36. o. - lásd a mellékletben!)

6. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- H. Purcell: Fairest isle /Tündértáj - énekszólam
(Ádám J.: A dal mesterei II. kötet 8. o. - lásd a mellékletben!)

6.B) Zeneelmélet

6. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 6.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 6.b példa
(C. A. Gabler: Mailied) lásd a mellékletben!

6. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 6. kottapélda (P. Cornelius: Trauer und Trost. Op.3) lásd a mellékletben!

6.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

6. C/I. Gregorián

- Az antifóna, mint gregorián műfaj

A zsolnározáshoz használható: Latin-magyar zsolnároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Bakócz-graduale, vagy Graduale Romanum,
vagy Liber Usualis

Kulcsszavak, fogalmak

- Az antifóna a gregorián legjellemzőbb, ősi műfaja, ugyanakkor a 15. századig bővül a zsolnáros zsolnárait keretező, dallamos, zárt formájú tétel.
- Szövegét a hozzátartozó zsolnárból veszi, a zsolnár előtt és utána is elénekeljük
- Antifonák minden tónusban keletkeztek, legtöbbször az 1. és 8. tónusban.
- Jellemzően típus-kompozíciók.
- **Zsolnáros-antifonák:** egyszerű mottó-antifonák, régi rétegbe tartozó 3-6 soros antifonák a tónusra jellemző dallamformulákkal, hosszabb, egyénibb antifonák, új stílusú antifonák, verses antifonák
- **Mise antifonák:** introitus és communio – nem típus-kompozíciók, hanem egyedi

dallamok, zeneileg díszesebbek a zsoltár-antifonáknál. Szövegük zsoltár, vagy más szentírási szöveg, az introitusban csak egy vers+ doxológia kapcsolódik hozzá, a communio zsoltárát a késő-középkorban elhagyták.

- A tételhez kapcsolódó memoriter: minden tónusból egy-egy zsolozsma-antifona magyarul, egy introitus latinul (pl. Requiem, Rorate caeli, Puer natus)
- Zsoltározás szövegből: A 112. zsoltár éneklése magyarul, 5. zsoltártónuson.
- Díszes gregorián tétel éneklése **kottából**: Dies iræ – szekvencia (Graduale Romanum vagy Liber Usualis)

6. C/II. Népének

- A legfontosabb magyar népénekeskönyvek áttekintése
- Gregorián eredetű énekeink latin mintájának forrásai
- Magyar nyelvű népénekeket, népénekszövegeket tartalmazó középkori kódexek, töredékek
- 16. századi, szövegeket tartalmazó protestáns kiadványok
- A 16–17. század jellegzetes könyvműfaja: a protestáns graduál
- A 17. század katolikus énekeskönyvei 1651-től
- A 17–18. század református kiadványai; Szenczi Molnár Albert és a genfi zsoltár, Maróthi György és a melodiáriumok
- A 18–19. század főbb énekeskönyvei
- A 20. század első fele – Szent vagy, Uram!
- A reform-énekeskönyvek tartalmának jellemzése: Református Énekeskönyv (1948, Csomasz Tóth K), Evangélikus Énekeskönyv (1982) Éneklő Egyház (1985)
- A tételhez tartozó memoriterek: három különböző eredetű, tetszőlegesen kiválasztott népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

6. C/III. Egyházzene-irodalom

- G. P. Palestrina vokálpolyfóniája

Kulcsszavak, fogalmak:

- Palestrina életpályája és művei (misék, motetták, himnuszok, néhány cím szerint is!)
- A Tridenti Zsinat reformtörekvései
- Palestrina kompozíciós módszere (gondos – a gregoriánhoz hasonló - dallamvezetés, kis lépésekben való mozgás, imitáció, kiegyenlítettség, harmónia-kezelés, szigorú szólamvezetés, a homofon és kontrapunktikus részek arányossága, szövegerthetőség, nélküli a dramatikusságot)

7.A) Szolfézs

7. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- G. Dufay: Alma redemptoris mater - felső szólama, 1.-29. ü.
(Bartha D.: A zenetörténet antológiája 44. o. - lásd a mellékletben!)

7. A/II. Szolfézs – kamaraénekítés

- A. Grandi: Benedictus es Domine - a két énekes szólam
(Codex Caioni - Musicalia Danubiana 14; v. Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 162. o. - lásd a mellékletben!)

7. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- L. van Beethoven: Bolhadal - énekszólam
(Kerényi Miklós: Énekiskola 2., 80. o. - lásd a mellékletben!)

7.B) Zeneelmélet

7. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 7.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 7.b példa (J. Dowland: Now o now) lásd a mellékletben!

7. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 7. kottapélda (J. S. Bach: F-dúr angol szvit BWV 809) lásd a mellékletben!

7.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

7. C/I. Gregorián

- A responzórium breve és a responzórium prolixum

A zsolnározáshoz használható: Latin-magyar zsolnároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Bakócz-graduale, vagy Graduale Romanum, vagy Liber Usualis

Kulcsszavak, fogalmak:

- A responzoriális forma lényege: a refrén maga is két részből áll: szólóvers+repetenda. Ezt követik a szólóversek, melyekre a közösség hol a repetenda, hol a teljes refrén eléneklésével válaszol.
- A **responzorium breve** (rövid responzorium): mai gyakorlatban a kis órákban éneklik. Zeneileg a zsolnárecitációkhoz tartozik, annak legszabályosabb formája: a darab elején és végén a refrén, az 1-2 versből és doxológiából álló szóló-recitáció közben a repetenda hallható.
- **Responzorium prolixum** (hosszú responzorium): a matutinum-olvasmányokat követő ének, innen bekerülhet az ünnepi vesperásba is. A responzorium breve-vel ellentétben melizmatikus műfaj. Felépítése ugyanakkor hasonló: a szólista ¹⁺¹

énekelt főrészt második feléhez, a repetendához csatlakozik a kórus, a szóló-
verzusok (1-2 vers+ doxológia) között és a darab végén csak a repetenda tér vissza.
A régi responzóriumok prolixumok típusdallamok, melyek főrésze és verzusa
tulajdonképpen egy speciálisan díszített recitáció visszatérő formulákkal.

- A tételhez kapcsolódó memoriter: egy-egy példa a két leggyakoribb responzorium
breve-tónusra, bármely kijelölt szöveg alkalmazása a responzorium breve-
tónusokra Victimae paschale szekvencia latinul
- Zsoltározás szövegből: A 145. zsoltár éneklése magyarul, 6. zsoltártónuson.
- Díszes gregorián tétel éneklése **kottából**: Viderunt omnes fines terrae - graduale
(Bakócz-graduale vagy Graduale Romanum vagy Liber Usualis)

7. C/II. Népének

- Gregorián eredetű népének
- Gregorián énekek középkori használatban: ÉE 369, 370, 107, 499, 500, R 351, E 18-39
- Gregorián énekek a népzeneben: a népvecsernye, a temetési szertartás énekei, a mise állandó részei, ünnepi tropizált Kyriék
- Gregorián énekek a 16–18. századi népének között: Veni, Redemptor gentium; Mittit ad Virginem (ÉE 5, 20, 287 R 302, 303, 310), Új világosság jelenék (R 301 E 258)
- A 20. században bevezetett gregorián dallamok: ÉE 351, 352, 411, 421, 422, 446, 448, 456, 460, 461, 160, 218, 220, 223, 225, 687, 155, 157, 163, 547, 569, 579, 97, 109, 159
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalat fejezetéhez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása.

7. C/III. Egyházzene-irodalom

- A többkórusos technika és művelői

Kulcsszavak, fogalmak:

- A velencei iskola, a Szent Márk templom építészeti adottságai
- A „cori spezzati”
- A. Willaert zsoltárai (1550)
- Cipriano de Rore
- Andrea és Giovanni Gabrieli többkórusos művei
- A „Sacrae Symphonie”
- A többkórusos technika továbbélése Németországban: M. Praetorius, H. Schütz

8.A) Szolfézs

8. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- T. Tallis: In manus tuas - bármelyik énekszólam!
(A. Schering: Geschichte der Musik in Beispielen - lásd a mellékletben!)

8. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- L. Power: Resurrexit (Regina caeli - motetta-részlet) - a két énekes szólam
(Kétszólamú reneszánsz kórustételek; Soós A. közr., 45. o. - lásd a mellékletben!)

8. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- H. Schütz: Es begab sich...(Weihnachtshistorie) (Eulenburg part. No. 981, 4.-5. o.;
Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének - lásd a mellékletben!)

8.B) Zeneelmélet

8. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 8.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 8.b példa
(W. A. Mozart: Kis éji zene – 3. tétel) lásd a mellékletben!

8. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 8. kottapélda (J. S. Bach: C-dúr prelúdium BWV 924) lásd a mellékletben!

8.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

8. C/I. Gregorián

- A gregorián tónusok

A zoltározáshoz használható: Latin-magyar zoltároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Graduale Romanum vagy Liber Usualis

Kulcsszavak, fogalmak

- A nyolc tónus rendszerének kialakulása a 8-9. században.
- A nyolc tónus főbb ismertetőjegyei példákkal (alaphang, domináns hang, hangterjedelem, differenciák, a tónusokra jellemző formulák)
- Autentikus és plagális tónusok
- Azsoltárdallamok csatlakozása az antifónákhoz
- A gregorián zoltártónus szerkezete részletesen példákkal
- A tételhez tartozó memoriter: minden tónusban egy rövid antifóna hozzá kapcsolódó zoltárral, Lux aeterna – communio
- Zoltározás szövegből: A 147. zoltár éneklése magyarul, 8.G zoltártónuson.
- Díszes gregorián tétel éneklése kottából: Viri Galilei – introitus (Graduale Romanum vagy Liber Usualis)

8. C/II. Népének

- Középkori kancióból lett népénekek
- A középkorban dokumentált kanciók: ÉE 98, 25, 29, 48, 56, 60, 99, 100, 103, 232, 68, 272, R 185, 282, 352, 354, E 213, 179.
- Középkori kanciók a magyar néphagyományban: ÉE 41, 16–18, E164, 92, R 485
- Középkori kanciók a 16–17. századi énekeskönyvekből: ÉE 128, 31, 27, 28, R 358, 316, E 235, 150, 151
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushú előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

8. C/III. Egyházzene-irodalom

- A korál szerepe J. S. Bach kantátaiban és passióiban

Kulcsszavak, fogalmak:

- A kantáta és a passió is liturgikus keretek között elhangzó műfaj
- A korál, (mint lutheránus népének) feldolgozásmódjai (homofon négyszólamú letét, kontrapunktikus korálmotetta)
- A kantáták szövegválasztása, szövegszerzők
- Szöveg és zene kapcsolata Bach kantátaiban és passióiban (példák!)
- Fogalmak: recitativo, ária, korálkantáta, paródia-technika

9.A) Szolfézs

9. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- F. Mendelssohn: Viszontlátásra - énekszólam
(Ádám J.: A dal mesterei II. kötet, 116. o. - lásd a mellékletben!)

9. A/II. Szolfézs – kamaraénekzés

- F. Liszt: Ave maris stella - a két felső (vagy több) énekszólam (Romantikus egyházi kórusművek, Kamp S. - Kovács A. közr., 37. o. - lásd a mellékletben!)

9. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- G. Frescobaldi: Se l'aura spira - énekszólam (Arie Musicali; Mezei J. közr., Continuo-játék és kamaraének 94. o. - lásd a mellékletben!)

9.B) Zeneelmélet

9. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 9.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 9.b példa (W. A. Mozart: Ravasz legényke Ámor (Cosi fan tutte) lásd a mellékletben!)

9. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 9. kottapélda (J. S. Bach: e-moll angol szvit BWV 810) lásd a mellékletben!

9.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

9. C/I. Gregorián

- Az antifonális és a rezponzoriális énekmód

A zsolnározáshoz használható: Latin-magyar zsolnároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Graduale Romanum vagy Liber Usualis

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az antifonális éneklés lényege: két nagyobb csoport, a közösség két félkarra (esetleg előénekes-csoport + teljes gyülekezet) osztva versenként váltakozva recitálja/énekli a szöveget.
- Az antifonális zsolnározás három fő helye: a zsolnárecitálás a zsolnásmában, a kantikumok (Magnificat, Benedictus, Nunc dimittis) díszesebb tónuson való recitálása a zsolnásmában, és a misében az introitus zsolnárok (egyetlen vers+doxológia) legdíszesebb recitációs tónusai.
- A rezponzoriális éneklés lényege: az előénekes szólóversére a közösség refrénnel válaszol.
- A mai liturgiában rezponzoriális műfajok: a recitatív rezponzorium breve a zsolnásmában, a szillabikus-neumatikus Invitatorium és a melizmatikus rezponzorium prolixum a matutinumban.

- A tételhez tartozó memoriter: egy latin nyelvű introitus zsolttárral és doxológiával (pl. Rorate caeli, Puer natus, Requiem), és a responzorium breve két jellemző dallamára egy-egy példa magyarul
- Zsoltározás szövegből: Az 50. zsoltár éneklése magyarul, 4. zsoltártónuson.
- Díszes gregorián tétel éneklése kottából: Factus est repente – communio (Graduale Romanum vagy Liber Usualis)

9. C/II. Népének

- A reformáció korának népénekei
- Történeti háttér, a protestantizmus magyarországi megjelenése
- Históriai énekek: ÉE 296, 161, 341, 265, 95, 72, 214, 179, 67, 244, 22, 10, 190, 342, 70, R 161, 475, 380, 220, 404, 403, 256, 286, 450, 257, 242, 241, 369, 317, 273, 408, 318, 205, E 365, 88, 261, 79, 404, 77, 363, 41, 234, 194, 173, 412
- Humanista metrikus énekek: ÉE 213, 306 R 209, 225, 251, E 48, 431
- Genfi zsoltár, 16. századi korál, a genfi zsoltárok és a Luther-korálok keletkezése, magyarországi elterjedése: R42=ÉE 208, R 23, 8, 184, E 188
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushú előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása.

9. C/III. Egyházzene-irodalom

- A ceciliánus reform és hatása a műzenére

Kulcsszavak, fogalmak:

- A ceciliánus reform előzményei: a liturgia reformja, a liturgia- és zenetörténeti kutatások eredményei, a 16. századi vokálpolyfónia (Palestrina) újjáélesztése, a gregorián zene tudományos kutatása.
- Főbb törekvések, eredmények: a gregorián zene új életre keltése, a 16. sz. egyházzene feltámasztása a liturgikus gyakorlatban, régi stílusú egyházi művek komponálása, az egyházi zenét ápoló intézmények (iskolák, templomi kórusok) alapítása
- A cecilianizmus szellemében alkotó zeneszerzők: Liszt Ferenc (motetták, Missa choralis), F. Mendelssohn (Paulus, motetták), J. Brahms: motetták

10.A) Szolfézs

10. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- F. Schubert: Jókedv - énekszólám
(Ádám J.: A dal mesterei II., 82. o. - lásd a mellékletben!)

10. A/II. Szolfézs – kamaraénekklés

- Anonymus (Codex Sanblasianus): Ad cantus laetitiaie - a kétszólamú ritmizált szakaszok összeénekklése (Das Erbe Deutscher Musik Bd. 52-53.; Bicinia Sacra, Dobszay L. közr., 26-27. o. - lásd a mellékletben!)

10. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- H. Purcell: Let not a moonborn elf
(King Arthur) 13. sz., 59. o. - lásd a mellékletben!)

10.B) Zeneelmélet

10. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 10.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 10.b példa
(G. B. Pergolesi: Quae moerebat (Stabat mater) lásd a mellékletben!)

10. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 10. kottapélda (Beethoven: Zwei leichte Sonaten Anh.5 – Romanze) lásd a mellékletben!

10.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

10. C/I. Gregorián

- Gregorián műfajok a zsolozsmában

A zsoltórozáshoz használható: Latin-magyar zsoltóroskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Antiphonale Romanum vagy Liber Usualis

Kulcsszavak, fogalmak:

- A zsolozsmában található **recitatív** tételek:
Olvasmány-recitációk: capitulum (kis órák, nagy órák), lectiók (matutinum), Lamentáció (Nagyhét)
Imádság-recitációk: könyörgések, verzikulások
Zsoltárrecitációk (zsoltár, kanticum, invitatorium, responzorium breve)
- A zsolozsmában található **neumatikus** tételek: antifona, himnusz
- A zsolozsmában található **melizmatikus** tétel: responzorium prolixum (matutinum)
- Az egyes műfajok rövid jellemzése
- A tételhez tartozó memoriter: 3 zsolozsma-antifona: (pl. Erősek mind az ő végzése; Tiéd a hatalom; Ó Emmánuel; Nagy Királyt szült; Hármás az ajándék; Krisztus

halottaiból föltámadván; Ó szentséges lakoma; Hatalomba öltözött; A három ifjúnak) és a capitulum-tónus alkalmazása fejből bármely szövegre

- Zsoltározás szövegből: A 148. zsoltár éneklése 1.D zsoltártónuson.
- Díszes gregorián tétel éneklése **kottából**: Hodie nobis de caelo – rezponzorium prolixum (Antifonale Romanum vagy Liber Usualis)

10. C/II. Népének

- Az ellenreformáció korának népénekei
- Történelmi háttér és az egyházzenei gyakorlat átalakulása
- A 17. századi népénekek hagyományos rétege
- Dúr hexachord: ÉE 54, 165, 90, 189, 219, 167, R 278, E 50
- Kanásztánc-ritmus: ÉE 30, 117, 144, E 159
- Sirató-stílus: ÉE 343, 93, 63, 153
- Rákóczi-dallamkör: ÉE 143, 162, 237, 73, R 207, E 414
- X+x+y: ÉE 43, 180
- Parlando 12-esek: ÉE 71, 192, 206
- Metrikus énekek: ÉE 258
- 8 szótagos: ÉE 88, 210, 222, 224, 6, R 346, 370, 350, E 379, 229, 149
- Kupolás: ÉE 35, 116, 11, R 315, E 158,
- A 17. századi népénekek barokkos rétege
- A zenei ízlés változása: hangnem, dallamstílus, ritmika, forma: ÉE 19, 21, 46, 111, 147, 132, 15, 33
- Német korálok: ÉE 84, 86, R 342, 341, 167, 294, 274, E 191, 200, 40, 357, 331
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushű előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása.

10. C/III. Egyházzene-irodalom

- Az angol egyházzene a 15-16. században

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az angliai többszólamúság harmónia-kezelése
- A faburden-gyakorlat
- Az angol carol műfaja
- John Dunstable életműve (misék, misetételek)
- Az anglikán egyház létrejötte
- VIII. Henrik–I. Erzsébet uralkodása: az angol zenetörténet csúcspontja
- W. Byrd latin és angol nyelvű egyházzeneje
- Fogalmak: gymel, tenormise, anthem, service

11.A) Szolfézs

11. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- H. Schütz: Eile mich Gott zu erretten - énekszólam (Kleine geistliche Kon---

lásd Bartha D.: A zenetörténet antológiája 168. o., ill. Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 102. o. - lásd a mellékletben!

11. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- Anonymus: Benedicite Deo - a két szólam összeéneklése (Musica Britannica - Mediavel Carols kötet, ill. Középkori angol carolok, Soós A. közr., 20. o.)

11. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- G. P. Telemann: Die grösste Kunst - énekszólam (Singe-, Spiel- und Generalbass-Übungen, No. 2, ill. Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 282. o.)

11.B) Zeneelmélet

11. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 11.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólam kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 11.b példa (A. Falconieri: Bella porta) lásd a mellékletben!

11. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 11. kottapélda (L. van Beethoven: Zwei leichte Sonaten op.49 No. 19 – Andante) lásd a mellékletben!

11.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

11. C/I. Gregorián

- A miseliturgia felépítése, énekes tételei

A zoltározáshoz használható: Latin-magyar zoltároskönyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Graduale Romanum vagy Liber Usualis

Kulcsszavak, fogalmak:

- Igeliturgia – és eucharisztikus liturgia= áldozati rész
- Ordinarium (állandó részek): Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus+Benedictus, Agnus Dei
- Proprium (változó részek): Introitus, Graduale, Alleluja, Tractus, Szekvencia, Offertorium, Communio
- A pap „énekei”: Oratio-k, Evangélium, Prefáció, Kánon, Pater noster
- Az egyes tételeknél megemlítendő az előadásmód (recitatív, szillabikus-neumatikus, melizmatikus)
- A tételhez tartozó memoriter: Asperges me antifona zoltárral, egy latin introitus doxológiával (pl Puer natus, Requiem, Rorate, Resurrexi)
- Zoltározás szövegből: A 150. zoltár éneklése 8.C zoltártónuson
- Díszes gregorián tétel éneklése **kottából**: Laetentur caeli – offertorium (Graduale Romanum vagy Liber Usualis)

11. C/II. Népének

- Barokk, pietizmus, jozefinizmus
- Új áramlatok az egyházi éneklésben: a szövegekben és az érzelmesebb dallamokban, bonyolultabb formákban, a hagyományos énekanyag háttérbe szorulása
- A 18. század régies dallamai: ÉE 207, 221, R 456
- 18. sz. német korálok R 329, E 161
- Barokk és klasszicista énekek: ÉE 82, 164, 91, 106, 171, E 208
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushú előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása

11. C/III. Egyházzene-irodalom

- Az oratórium műfaja a barokk korban

Kulcsszavak, fogalmak:

- A műfaj kialakulása, típusai (Róma – imatermek, oratorio latino és oratorio volgare)
- Fontosabb szerzők, művek
- Az oratórium felépítése, tételtípusok
- Az oratóriumok szövege
- Az oratóriumok előadásmódja
- Az angol oratórium (G. F. Händel)

12.A) Szolfézs

12. A/I. Szolfézs - lapról olvasás

- M. Haydn: Missa tempore quadragesimae - a Kyrie tétel szoprán szólama
(Mezei J.: Continuo-játék és kamaraének 357. o. - lásd a mellékletben!)

12. A/II. Szolfézs – kamaraéneklés

- G. Dufay: Missa Se la face ay pale - a Christe tétel két énekszólama
(111 Bicinia, Soós A. közr., - Zeneműkiadó - 56. o. - lásd a mellékletben!)

12. A/III. Szolfézs - zongorakíséretes éneklés

- G. F. Händel: Boldogság szép napja vár - énekszólama
(Kerényi Miklós: Énekiskola 3., 19. o. - lásd a mellékletben!)

12.B) Zeneelmélet

12. B/I. Zeneelmélet - akkordfűzési gyakorlat zongorán való megszólaltatása diktálás alapján

- Fokszámozott mintapélda zongorázása: 12.a példa - lásd a mellékletben!
- Szoprán és basszus szólama kiegészítése a megadott fokszámok alapján: 12.b példa
(W. A. Mozart: A-dúr zongoraverseny – 2. tétel) lásd a mellékletben!

12. B/II. Zeneelmélet - adott zenemű harmóniai-formai elemzése

- 12. kottapélda (F. Schubert: Meeres Stille D.216) lásd a mellékletben!

12.C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

12. C/I. Gregorián

- A zsolozsma (officium) imaórái

A zsolozsmahoz használható: Latin-magyar zsolozsma könyv

A gregorián tétel lapról énekléséhez: Graduale Romanum vagy Liber Usualis

Kulcsszavak, fogalmak:

- A zsolozsma: Isten énekes dicsérete, órákra osztva a nap megszentelése
- A teljes keresztény közösség imái

- A zsoltársma imaórái:
Matutinum: virrasztó istentisztelet (bőséges idő zsoltárokra és hosszabb olvasmányokra)
Laudes: hajnali nagyhóra
Prima: első kishóra a munkanap kezdetén
Tercia: napközi kishóra 9 óra tájban
Sexta: napközi kishóra 12 óra tájban
Nona: napközi kishóra délután 3 óra tájban
Vesperás (vecsernye): a legfontosabb nagyhóra alkonyatkor
Completerium: elalvás előtti imaóra
- a órák felépítésének összehasonlítása
- A tételhez tartozó memoriter: Salve Regina („dúr" dallamon), két gregorián himnusz (pl Veni Redemptor, Veni Sancte Spiritus, Lucis Creator optime, Ave maris stella)
- Zsoltározás szövegből: A 149. zsoltár éneklése 7.C zsoltártónuson
- Díszes gregorián tétel éneklése kottából: Pascha nostrum communio (Graduale Romanum vagy Liber Usualis)

12. C/II. Népének

- Népénekek a 19–20. században
- A 19. századi énekeskönyvek sajátosságai: a korábbi örökség elvetése, az egyéni ízlés előtérbe kerülése, sok új szöveg régi dallamokra klasszicizáló és romantikus népének-stílus a külföldi egyházi daltermés megjelenése: ÉE 26, 293, 105, 235, 126, 170, 169, 200, 7, 65, 37, 40, 168, 177, 166, 340, 149, R 326, 366, 345, 364, 458, 397, 460, 463, E 168, 516, 430, 494, 244, 288, 459
- A 20. század: reformtörekvések, a történelmi énekhagyomány felelevenítése, a népzene felfedezése, új kompozíciók:
- Népi dallamok: ÉE 36, 6, 249, 215, 256, E 551, 149
- A tételhez tartozó memoriterek: három, a tárgyalt fejezethez tartozó népének stílushú előadása
- Egy népének-gyűjtésből kiválasztott felvétel felismerése és meghatározása.

12. C/III. Egyházzene-irodalom

- Az egyházi concerto műfaja és legjelesebb művelői a barokk korban

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az egyházi concerto kialakulása Itáliában: basso continuo kíséretes énekszóló(k)
- L. Viadana: Cento Concerti Ecclesiastici
- Monteverdi concertoiban már érezhető a világi zene hatása, a szövegkifejezés igénye
- Németország: Geistliche Konzerte
- J. H. Schein, H. Schütz concerto-ciklusai

További választható példák a tételekhez:

C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

C/III. Egyházzene-irodalom - Egyházi zene a klasszikában

Kulcsszavak, fogalmak:

- A vallási élet átalakulása a felvilágosodás korában
- A bécsi klasszika „szimfonikus” (zenekari kíséretes) egyházi zenéje:
- J. Haydn miséi, és kisebb egyházi művei
- W. A. Mozart miséi és Requiem-je

C/III: Egyházzene-irodalom - A XX. század egyházi zenéje

Kulcsszavak, fogalmak:

- A „templomi” zene és a „vallásos” zene elszakadása.
- Kórusra írt katolikus zene: Max Reger, F. Poulenc, Kodály Zoltán
- Neoklasszicizmus az egyházi zenében:
 - I. Stravinsky: Mise, Ave Maria, Pater noster
 - B. Britten, Kodály Zoltán: Missa brevis
- Oratórium, passió és rekviem a XX. században:
 - A. Honegger: Jeanne d'Arc, K. Penderecki, B. Britten, Ligeti Gy.

Szakképesítés: 54 212 02 Egyházzene II. Kántor-énekvezető szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A) Szolfézs, B) Zeneelmélet, C) Gregorián ének, népének, egyházzene-irodalom

ÉRTÉKELÉS

Sorszám	Név	Feladat sorszáma	A) Osztályzat 5%	B) Osztályzat 5%	C) Osztályzat 20%	Összesített osztályzat

C

